

Härryda kommun
kommun@harryda.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn av Backaskolan i Härryda kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härryda kommun att senast den **27 augusti 2021** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten (påtalad brist) samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken Föreläggande.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Vi på Skolinspektionen är medvetna om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Om huvudmannen behöver längre uppföljningstid, kontakta Skolinspektionen för prövning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Härryda kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Huvudmannen ska säkerställa att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever vid skolenheten tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

För att göra detta ska huvudmannen:

Se till att de åtgärder som rektorn beslutat om- till exempel de som framgår av skolans plan för arbete mot diskriminering och kränkande behandling att stimulera och inspirera till rastaktiviteter och att arbeta kring förståelse av hur olika lekar går till- genomförs/fullföljs för att säkerställa en trygg skolmiljö för eleverna. Rektorn ska säkerställa att lärarna ser till att eleverna aktivt deltar i detta arbete. (2 kap. 9-10 §§ skollagen, 5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 1 Förståelse och medmänsklighet samt God miljö för utveckling och lärande, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar).

Se till att rektorn, i samarbete med personal och elever, ser över vuxennärvaron under rasterna för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö, i synnerhet på de platser som tillsynen visat att eleverna känner sig otrygga på (fotbollsplanen, King-rutor samt skogspartiet), samt vid behov ökar denna närvaro eller annars vidtar relevanta åtgärder för att skapa en ökad trygghet för eleverna under rasterna. (1 kap. 5 §, 2 kap. 8-9 §§ skollagen, 5 kap. 3 skollagen; Lgr 11, 1 God miljö för utveckling och lärande, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas inflytande och ansvar, 2.8 Rektorns ansvar)

Se till att rektorn, tillsammans med personal och elever, diskuterar och följer upp skolans kartläggning och trygghetsenkät utifrån att det finns elever som är rädda för andra elever på skolan samt identifierar åtgärder som med anledning av detta behöver vidtas. Rektorn ska utifrån detta arbete besluta om relevanta åtgärder samt se till att dessa vidtas för att skapa en ökad trygghet för eleverna under rasterna. (2 kap. 8-9 §§ skollagen, 5 kap. 3 skollagen; Lgr 11, 1 God miljö för utveckling och lärande, 2.3 Elevernas inflytande och ansvar, 2.8 Rektorns ansvar)

Se till att rektorn tillsammans med personal samtalar kring orsaker till att elever inte berättar om kränkningar för de vuxna och hur denna obenägenhet kan ändras. Rektorn ansvarar för att åtgärder som bedöms relevanta vidtas. (1 kap. 5 §, 2 kap. 8-9 §§ skollagen, 5 kap. 3 skollagen; Lgr 11, 1 God miljö för utveckling och lärande, 2.8 Rektorns ansvar)

Se till att rektorn, genom att inhämta uppgifter från lärare och elever, följer upp och utvärderar de åtgärder som vidtagits för att tillförsäkra eleverna en trygg skolmiljö. I samband med utvärdering av vidtagna åtgärder ska rektorn också ta ställning till om andra eller ytterligare åtgärder behövs och i förekommande fall besluta om sådana samt se till att dessa genomförs. (2 kap. 9-10 §§ skollagen; Lgr 11, 1 Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar)

Föreläggande

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att alla elever på Backaskolan F-3 inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Bedömningen motiveras av att elever upplever otrygghet under raster och att det finns platser på skolgården som eleverna upplever som otrygga. Det framkommer även att det finns elever som är rädda för andra elever på skolan. Detta trots att det sedan tidigare är känt bland personalen och åtgärder vidtagits för att komma tillrätta med problemet. Tillsynen visar vidare att det förekommer att skolans personal inte får kännedom om incidenter som uppstår under rasterna, till exempel att en elev blivit slagen av en annan elev. Utöver att eleverna har rätt till en miljö som präglas av trygghet är trygghet även en viktig grund för elevernas lärande och personliga utveckling. Det är således viktigt att rektorn och personalen på skolan i sitt arbete genomför/fullföljer de insatser som är beslutade om samt diskuterar och analyserar ytterligare orsaker, än de som framkommit vid tidigare genomförd kartläggning, till att eleverna på skolan upplever otrygghet i skolmiljön och vilka ytterligare åtgärder – utöver redan identifierade - som behöver vidtas för att komma till rätta med den upplevda otryggheten. Därtill är det viktigt att insatserna följs upp och vid behov justeras så att de är adekvata sett till de aktuella behov som finns på skolan.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska var och en som verkar inom utbildningen främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen). Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9-10 §§ skollagen). Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära (Lgr 11, 1 God miljö för utveckling och lärande). Skolans mål är att varje elev respekterar andra människors egenvärde, kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen. Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Läraren ska tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete (Lgr 11, 2.1 Normer och värden). Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande (Lgr 11, 2.2 Kunskaper). Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på

skolan (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande). Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

I förarbetena till skollagen anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Vidare anges att det förebyggande arbetet är centralt, och att det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. En viktigt grund för att åstadkomma trygghet och studiero i skolan är också en aktiv dialog mellan elever, mellan elever och lärare eller annan personal och även elevens vårdnadshavare om de gemensamma värden som ska gälla. Rutiner för att säkerställa samverkan och kommunikation mellan elever, lärare och annan personal är också centrala inslag i det förebyggande och långsiktiga arbetet (prop. 2009/10:165, s. 319 f.).

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens utredning framkommer att elever upplever otrygghet under raster, särskilt avseende vissa platser på skolgården och att vissa åtgärder har vidtagits med anledning av detta. I intervjuer med såväl rektorn som elevhälsan uppger de att de anser att det på Backaskolan finns en god grundtrygghet bland skolans elever. I intervju med elever framkommer att de överlag känner sig trygga på skolan. Eleverna uppger dock att vissa raster upplevs som otrygga och att platser såsom fotbollsplanen, King-rutor samt ett skogsparti på skolgården upplevs som otrygga. Eleverna uppger också att de upplever bristande vuxennärvaro på skolgården under rasterna. Eleverna uppskattar att det är för få rastvakter ute på skolgården vid åtminstone ett rasttillfälle om dagen, och att i skogspartiet samt på fotbollsplanen, där det ofta uppstår incidenter, är vanligt förekommande att det helt och hållet saknas rastvakter. Rektorn, elevhälsan och lärarna bekräftar i intervju att de sedan tidigare är medvetna om elevernas upplevda otrygghet avseende rasterna och skolgården och att detta är något de arbetar med. De uppger att skolan löpande har vidtagit och anpassat åtgärder för att åstadkomma en tryggare skolgård och tryggare raster för eleverna. Bland annat har rastvakterna speciellt fokuserat på att bemanna områden som eleverna pekat ut som otrygga under rasterna, och bland personalen infört användning av orangea västar för rastvakterna i syfte att bättre synliggöras för eleverna på de kuperade delarna av skolgården. Skolans pedagoger och rektorn för även löpande diskussioner om hur rastvakterna ska röra sig på skolgården under rasterna för att eleverna ska känna att det finns en vuxennärvaro och känna sig trygga.

I intervjuer med elever framkommer vidare att det att på fotbollsplanen och vid skolans King-rutor kan bli bråk kring reglerna. Rektorn anger att skolan med anledning av detta har vidtagit åtgärder dels genom att se till att en rastvakt alltid är närvarande vid King-rutorna, dels att de startat en fotbollsskola på fritidstiden där alla deltagare lär sig samma fotbollsregler (vilket också framgår av skolans plan för arbete mot

diskriminering och kränkande behandling, såsom förebyggande åtgärder mot kränkande behandling). Eleverna uppger i intervju att de under höstterminen i sina klasser har genomfört en kartläggning av var på skolområdet de upplever sig otrygga. En kartläggning av otrygga platser sker årligen i alla klasser på skolan. Rektorn uppger att informationen om elevernas trygghet synliggörs genom årliga trygghetsenkäter som alla elever svarar på samt genom samtal med elever, elevråd och en grupp som heter "Tryggare" som innefattar elevrepresentanter. Under våren 2020 genomförde eleverna i dåvarande årskurs 2 också en enkät framtagen av Göteborgsregionen som bland annat behandlade trygghet som låg till grund för skolans utvecklingsarbete. Skolans trygghetsarbete utvärderas enligt skolans plan för arbete mot diskriminering och kränkande behandling 2019/20, som Skolinspektionen tagit del av, i personalgruppen vid varje läsårs slut. Resultatet av skolans arbetsmiljö- och likabehandlingsarbete, utvärderingar och enkäter analyseras i personalgruppen tillsammans med eleverna vid minst ett tillfälle per termin. Analyserna ligger till grund för kommande läsårsplanering samt likabehandlingsplan som innefattar beslutade trygghetsåtgärder.

I intervjuer med elever och lärare framkommer att personal på skolan inte alltid får kännedom om bråk eller slagsmål mellan elever. En elev uppger i intervju att hen blivit slagen av en annan elev på skolgården men att hen inte berättade för någon av skolans personal om detta. Händelsen kom till en lärares kännedom senare under dagen genom några andra elever som sett vad som hänt. Eleverna uppger i intervjun att de vet att de ska kontakta en vuxen om det uppstår bråk eller någon skadar sig men att alla elever kanske inte gör det. Eleverna berättar att när personalen blir underrättade om en incident så hanterar de situationen direkt och pratar med alla inblandade elever. En lärare uppger i intervjun att hen delar elevernas uppfattning om att elever inte alltid underrättar någon ur personalen när det behövs och uppger att skolan är medveten om problematiken. Lärarna säger att anledningen kan vara att elever inte vill "skvallra" på sina klasskompisar. Lärarna uppger vidare att personalen, som en del i att förebygga och motverka kränkande behandling elever emellan, pratar med eleverna om att det alltid är ok att prata med de vuxna och att de även kan prata med vem som helst av rastvakterna. I intervjuerna framkommer också att lärarna upplever att skolan arbetar samlat för att möta problematiken och med målbilden att eleverna ska känna sig trygga med att berätta för de vuxna på skolan vad de upplever och iakttar. I den under hösten genomförda enkäten som bland annat rörde trygghet fanns frågan "Känner du att du alltid kan prata med en vuxen?" med. Enkäten sammanställs under höst/vinter 2020. Elevhälsan uppger i intervju att de informerar elever att elevhälsans personal vid behov pratar med lärarna om eleven inte själv vågar.

Av utredningen framkommer vidare att det finns elever som är rädda för andra elever på skolan. I Skolenkäten från vårterminen 2019, som utges av Skolinspektionen, framgick av vårdnadshavares enkätsvar att elever på skolan ofta är rädda för andra elever. Elever bekräftar i intervju enkätsvaret, att de är rädda för en eller flera andra elever på skolan som de upplever kan bli utåtagerande och slå andra elever. Såväl rektorn som elevhälsan uppger att det på skolan finns elever med svårigheter vad gäller impuls kontroll och som av andra elever kan uppfattas som skrämmande. Även lärarna bekräftar att det finns elever som är rädda för andra elever på skolan, och tillägger att de under en period arbetade hårt med åtgärder kring den upplevda

otryggheten till följd av elevers utåtagerande beteende. Åtgärdsarbetet innefattade bland annat extrainsatta personalresurser, samtal med elevhälsan och samtal med vårdnadshavare. Lärarna uppger att några av dessa elever nu har slutat på skolan, men i intervju med eleverna uppges att det fortsatt finns elever som upplever rädsla för andra elever.

Motivering till föreläggande som ingripande

Härryda kommuns verksamhet vid Backaskolan uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Härryda kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Härryda kommun uppfyller författningarnas krav inom följande områden.

- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. (5 kap. 3 § skollagen, Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

På Skolinspektionens vägnar

X Mahlin Hjerstrand

Mahlin Hjerstrand
Beslutsfattare
Signerat av: Mahlin Hjerstrand

Karolina Adler
Föredragande

I ärendets slutliga handläggning har regionstabsjurist Johan Kylenfelt deltagit.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Backaskolan

Fakta om Backaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Härryda kommun under hösten 2020. På Backaskolan genomfördes digitala intervjuer med rektor, skolpersonal, elevhälsa och elever den 22 oktober 2020.

Backaskolan är en kommunal grundskola som omfattar förskoleklass och årskurserna 1-3 belägen i Härryda kommun. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn hade skolan 320 elever. Backaskolan grundades 2017 och första läsåret bestod skolan av förskoleklass och årkurs 1. Följande läsårsstarter har Backaskolan utökat sin verksamhet med en årskurs per år, årskurs 2 respektive 3.